

PUUMALAN KUNNAN LAUSUNTO ETELÄ-SAVON MAAKUNTAOHJELMAN 2022-2025 LUONNOKSEEN

HYVINVOIVAT IHMISET JA HYVÄ YMPÄRISTÖ

Toimivat hyvinvointipalvelut

- » Panostetaan ennaltaehkäiseviin palveluihin erityisesti ikäihmisten aktiivisuuteen, työhyvinvointiin sekä mielen hyvinvointiin
- » Vahvistetaan palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta sekä asukkaiden yhdenvertaisuutta esimerkiksi liikkuvia ja digitaalisia palveluita lisäämällä huomioiden turvallisuus ja esteettömyys
- » Tuetaan kulttuuri- ja luontohyvinvoinnin valitsemista osaksi kuntien hyvinvointipalveluita

Asukkaiden osallisuus ja yhteisöllisyys

- » Tuetaan "osallisuuden osaamisen" lisäämiseen liittyviä toimenpiteitä ja kehitetään monimuotoisia osallisuuskanavia
- » Erityisesti nuorten, ikäihmisten ja monipaikkaisten asukkaiden osallisuus kanavoidaan alueen voimavaraksi erilaisten osallisuuskanavien mahdollistamana
- » Tuetaan järjestöjen toimintaedellytyksiä, tunnustetaan ja tunnustetaan järjestöjen tekemä työ sekä kolmannen sektorin kasvava kumppanuusrooli hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäjänä

Ilmiömäinen kulttuuri ja kulttuurikäsitteiden muutos

- » Arvostetaan, tehdään näkyväksi ja tuotteistetaan aineetonta kulttuuriperintöä ja saimaalaista elämäntapaa sekä siitä kumpuavaa taidetta ja kulttuuria niin asukkaiden kuin matkailijoidenkin käyttöön
- » Edistetään eteläsavolaisten mahdollisuutta kokea ja tehdä omaehtoisesti taidetta ja kulttuuria parantamalla taiteen ja kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta
- » Lisätään kulttuurisia elämyksiä ja esteettisyyttä elinympäristöihin edistämällä esim. %-periaatteen käyttöä julkisissa investoinneissa
- » Tunnustetaan ja tunnustetaan alueen taidetta ja kulttuuria

Elinympäristön puhtaus ja turvallisuus

- » Vähennetään kunnallistekniikan korjausvelkaa
- » Nostetaan kierrätysastetta sekä edistetään kierto- ja jakamistaloutta
- » Lisätään asukkaiden virkistyskäyttämömahdollisuuksia kunnostamalla ja ylläpitämällä virkistysalueita ja -reitistöjä
- » Edistetään monipuolista ja kestävästä sekä ilmastoasiat huomioivaa ja niihin sopeutuvaa maa- ja metsätaloutta alueella

Saimaan ainutlaatuiset luonto- ja kulttuuriarvot

- » Edistetään luonnon monimuotoisuuden sekä uhanalaisten lajien huomioon ottamista kaikessa taloudellisessa toiminnassa sekä toiminnan suunnittelussa ja lupamenettelyissä
- » Otetaan suunnittelussa huomioon myös ilmastonmuutokseen sopeutuminen
- » Otetaan käyttöön uudenlaisia ja monipuolisia metsänkäsittelymenetelmiä sekä vahvistetaan metsien hiilinielua
- » Huolehditaan Saimaan veden laadusta toteuttamalla vesienhoitosuunnitelmia ja vähentämällä hajakuormitusta
- » Edesautetaan Saimaan norppasaaristojen maailmanperintöalueen perustamista sekä norpan ja uhanalaisten kalalajien suojelua

Sopeutuva yhdyskuntarakenne

- » Turvataan rakennetun ympäristön laatu kehittämällä korjausrakentamista sekä huolehtimalla kulttuuriperinnön kannalta merkittävistä kulttuuriympäristöistä
- » Edesautetaan täydennysrakentamista

- » Kehitetään monipaikkaisuuden edellytyksiä maankäytön suunnittelun näkökulmasta
- » Edesautetaan muutosta fossiilisten polttoaineiden käytöstä uusiutuvaan energiaan mm. edistämällä liikunnan ja muun energiantuotannon sähköistämistä sekä älykkäitä sähkönsiirtotapoja

1. Vastaavatko edellä esitetyt toimenpiteet Etelä-Savon lähivuosien kehittämistarpeisiin asukkaiden ja ympäristön hyvinvoinnin näkökulmasta? *

1 = ei lainkaan – 5 = vastaa erinomaisesti → **vastaus 4**

2. Puuttuuko edellä esitetystä jokin keskeinen toimenpide?

- Maakuntaohjelman kirjaus ”Edistetään luonnon monimuotoisuuden sekä uhanalaisten lajien huomioon ottamista **kaikessa** taloudellisessa toiminnassa sekä toiminnan suunnittelussa ja lupamenettelyissä” on sinällään kannatettava tavoite, mutta on hyvä muistaa tasapaino ekologisen ja taloudellisen kestävyden välillä. Ei saa päästää syntymään tilannetta, että ympäristötekijöihin vedoten maakunnan rakennus- ja kehittämishankkeita rajoitetaan kohtuuttomasti. Tälläkin hetkellä mm. ympäristölupaprosessi varmistaa sen, että ympäristöä ei kohdella kestäättömällä tavalla. Kirjausta tulee lieventää.
- Kunta esittää lisättäväksi seuraavaa toimenpidettä: maakunta vahvistaa monipaikkaisten henkilöiden osallisuutta ja edistää monikuntalaisuuskokeilun aloittamista alueella. Monikuntalaisuuskokeilussa mallinnetaan rahoitus-, osallisuus- ja palvelujärjestelmää. Monikuntalaisuuskokeilun käynnistäminen kuuluisi etenkin valtionvarainministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonaloille.
- Etelä-Savossa on suhteellisesti merkittävä määrä saaristo- ja osasaaristokuntia. Kunta esittää, että toimenpiteeksi lisätään saaristolaiskulttuurin vahvistaminen sekä saaristolaisten palveluiden kehittäminen. Erityiskirjaus saaristokuntien asemasta on merkityksellinen myös siitä näkökulmasta, että saaristokuntakriteerejä ollaan parhaillaan päivittämässä, joten Etelä-Savossa on syytä nostaa saaristoasioiden painoarvoa myös maakunnallisella sekä kunnallisella ohjelma-/strategiatasolla.
- kunta esittää, että maakuntaohjelmaan lisätään toimenpiteenä Saimaa Geoparkin kohteiden ja markkinoinnin kehittäminen sekä Saimaa Geoparkin sitominen osaksi alueen matkailupalveluita

TULOKSELLINEN OMA TEKEMINEN JA YHTEISTYÖ

PAINOPISTEET JA TOIMENPITEET

Vahva profiloituminen Suomessa ja kansainvälisesti

- » Etelä-Savo kehittää vahvuuksiaan ja viestii niistä aktiivisesti ulospäin
- » Etelä-Savo tunnistaa ja tarttuu rohkeasti muuttuvan toimintaympäristön mahdollisuuksiin
- » Toteutetaan Älykkään erikoistumisen strategiaan (ÄES 2022-2017) sisältyvää Etelä-Savon kansainvälistymisstrategiaa

Yhteistyöhakuinen Etelä-Savo on arvostettu ja haluttu kumppani

- » Etelä-Savo toimii yhteistyöhakuisesti omat vahvuutensa esille tuoden
- » Haetaan kontakteja ja solmitaan yhteistyökumppanuuksia maakunnan ulkopuolelle

» Etelä-Savo on aktiivinen yhteistyökumppani kansallisilla ja kansainvälisillä foorumeilla

Oikea-aikainen ja vaikuttava viestintä

- » Nostetaan Etelä-Savon erityislaatuisuus ja vahvuudet näkyville - osaamme ja olemme monessa hyviä – viestitään se muillekin
- » Rakennetaan eteläsavolaisuuden ja saimaalaisuuden identiteettiä
- » Vahvistetaan positiivisia signaaleja hyvänpuhumisella ja nostamalla osaamista ja tekijöitä esille

Yhteinen tahto ja tulokellinen yhdessä tekeminen

- » Vahvistetaan Saimaa-ilmion synnyttämää uutta yhteistyötä ja itäsuomalaisia verkostoja
- » Osallistetaan ja kuunnellaan alueen asukkaita, järjestöjä ja muita toimijoita
- » Vahvistetaan valtion, kuntien, maakunnan, hyvinvointialueen, yritysten ja järjestöjen välistä yhteistyötä eri yhdyspinnoilla

Järjestötoiminnan vahva osallisuus

- » Edistetään järjestötoimijoiden ja muiden kehittäjätahojen välistä kumppanuutta - osallistetaan koko järjestökenttä mukaan maakunnan kehittämiseen
- » Vahvistetaan kolmannen sektorin, julkisten palveluntuottajien ja yritysten kumppanuutta hyvinvointipalvelujen tuottamisessa

1. Vastaavatko edellä esitetyt toimenpiteet Etelä-Savon lähivuosien kehittämistarpeisiin tulokellisen oman tekemisen ja yhteistyön näkökulmasta? *

1 = ei lainkaan – 5 = vastaa erinomaisesti → **vastaus 3**

2. Puuttuuko edellä esitetystä jokin keskeinen toimenpide?

Kunta esittää lisättäväksi seuraavia toimenpiteitä:

- maakunnallista edunvalvontatyötä vahvistetaan tiivistämällä alueen kansanedustajien, viranomaisten ja edunvalvontajärjestöjen säännöllistä ja strategista yhteistyötä
- hankerahoitusta kohdennetaan konkreettisiin, alueen infrastruktuuria ja saavutettavuutta tukeviin kokonaisuuksiin.

UUDISTUVAT ELINKEINOT JA TKI-TOIMINTA

PAINOPISTEET JA TOIMENPITEET

Metsä, Ruoka ja Vesi - vahvat klusterit ja TKI-alustat, yritysten liiketoimintaosaaminen, digitaalisuus

- » Vahvistetaan kestävän biotalouden TKI-toimintoja ja alan liiketoiminnan kasvua (vihreä biotalous, sininen biotalous, keltainen biotalous)
- » Kootaan maakuntastrategian Metsä, Ruoka, Vesi -kärjille omat, koko arvoketjun kattavat kehittämisklusterit
- » Kehitetään ratkaisuja sekä ilmastonmuutoksen hillintään, että siihen sopeutumiseen

Kiertotalous ja uudet vähähiiliset energiaratkaisut

- » Tuetaan uusiutuvaan energiaan perustuvan tekniikan kehittämistä, kokeiluhankkeita ja pilotteja

- » Kehitetään jakamistaloutta
- » Kehitetään eri materiaalien uusiokäyttöä ja niistä tuotettujen tuotteiden markkinointia
- » Turvataan kiertotalouden ja uusiutuvan energian tuottamiseen soveltuvien alueiden toteuttamismahdollisuudet varaamalla kuntakaavoissa ja maakuntakaavassa riittävät alueet

Uudet puupohjaiset tuotteet ja puunjalostuksen prosessiteknologiat, puurakentaminen

- » Vahvistetaan metsäbiotalouden TKI-toimintoja ja alan liiketoiminnan kasvua
 - » Edistetään puurakentamista sekä vahvistetaan alaan liittyvää osaamista ja liiketoiminnan syntyä
 - » Huomioidaan rakentamisessa, puunjalostuksessa ja alan koulutuksessa muuttuva ilmasto ja siihen sopeutuminen
- Kestävät vähähiiliset ruokajärjestelmät, jatkojalostus ja brändäys, luomu
- » Kootaan Etelä-Savoon ruokaklusteri ja vahvistetaan sen toimintaa koko arvoketjun matkalla
 - » Tuetaan vähähiilisten ruokajärjestelmien syntyä sekä korkean lisäarvon erikoistuotteiden tuotekehitystä ja kaupallistamista
 - » Tuetaan ruokahävikin pienentämiseen ja resurssiviisaaseen ruokalogistiikkaan tähtäviä toimenpiteitä

Saimaa kehitysalustana – yhdessä lisää businesta ja hyvinvointia

- » Jalostetaan Saimaan matkailuekosysteemistä klusteri, jossa mahdollistetaan osaamisen vaihto matkailu- ja kulttuuritoimialoilla alueellisesti, ylimaakunnallisesti ja kansainvälisesti
- » Toteutetaan Saimaan matkailustrategiaa ja kehitetään matkailua vastuullisesti sekä toteutetaan Itä-Suomen kulttuurin yhteistyöstrategiaa
- » Kehitetään ja tuotteistetaan kulttuurimatkailupalveluita ja huolehditaan niiden saavutettavuudesta ja ostettavuudesta
- » Huolehditaan siitä, että Saimaa tarjoaa elämänlaatua, joka houkuttaa luovien alojen ammattilaisia työskentelemään ja asumaan alueella
- » Luodaan siltoja ja uudistetaan yhteistyötä matkailuyritysten, kulttuuripalveluiden ja erilaisten palveluntuottajien välillä.

Puhtaan veden teknologiat, vesikiertotalous ja vesiliiketoiminta

- » Vahvistetaan sinisen biotalouden TKI-toimintaa sekä alan kehittämisalustojen ja liiketoiminnan syntyä

Koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointi, monipuoliset koulutusmahdollisuudet, työvoiman saatavuus

- » Edistetään osaavan työvoiman saatavuutta ennakoimalla koulutus- ja osaamistarpeita yritysten ja muun yhteiskunnan tarpeisiin
- » Varmistetaan, että maakunnassa on monipuoliset koulutusmahdollisuudet osaavan työvoiman saatavuuden riittävyden varmistamiseksi ja osaamistason nostamiseksi.
- » Vahvistetaan koulutuksen ja työelämän sekä koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden välistä yhteistyötä
- » Tuetaan työperäisten maahanmuuttajien ja ulkomaisten opiskelijoiden sijoittumista harjoitteluun ja työhön
- » Hyödynnetään systemaattisesti kansainvälisyyteen ja digitalisaatioon liittyvät mahdollisuudet koulutuksessa ja osaavan työvoiman saatavuuden varmistamisessa.
- » Edistetään alueen toimijoiden monialaista ja kansainvälistä osaamista sekä luodaan yhteisiä toimintamalleja kansallisten ja kansainvälisten verkostojen avulla

5. Vastaavatko edellä esitetyt toimenpiteet Etelä-Savon lähivuosien kehittämistarpeisiin uudistuvien elinkeinojen ja TKI-toiminnan näkökulmasta? *

1 = ei lainkaan – 5 = vastaa erinomaisesti → **vastaus 4**

6. Puuttuuko edellä esitetystä jokin keskeinen toimenpide?

Kunta esittää lisättäväksi seuraavaa toimenpidettä:

- maakunnan tulee etsiä yhteisiä ratkaisuja kausityövoiman tarpeeseen vastaamiseksi. Tämä tarkoittaa yhteisiä markkinointipanostuksia rekrytointikampanjoihin sekä rekrytointiprosessien kehittämistä esim. yksityisen sektorin ammattilaisten avulla.

HYVÄ FYYSSINEN JA DIGITAALINEN SAAVUTETTAVUUS

PAINOPISTEET JA TOIMENPITEET

Asukkaiden ja yritysten tarpeisiin vastaava liikennejärjestelmä

- » Kehitetään matkaketjuja ja uusia liikennepalveluja tukemaan arjen liikkumista ja matkailukohteiden saavutettavuutta
- » Edistetään kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvua kaupunkikeskuksissa ja taajamissa mm. kevyen liikenteen olosuhteita ja turvallisuutta parantamalla
- » Edistetään vaihtoehtoisten polttoaineiden, ml. sähkö, jakelupisteiden rakentumista
- » Edistetään pyörämatkailureittien turvallisuutta

Vaikuttaminen valtion väyläverkon kehittämiseen ja ylläpitoon

- » Edistetään väyläverkon kehittämistä ja perusväylän[1]pidon riittävää rahoitusta ja sen kohdentumista maakunnan tavoitteiden mukaisesti. Edunvalvonta perustuu Itä- Suomen neuvottelukunnan hyväksymiin kannanottoihin ja maakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

Tavoitteellinen tietoliikenneverkko ja digitaaliset palvelut mahdollistavat monipaikkaisen asumisen ja työnteon

- » Edistetään tavoitteellisen tietoliikenneverkon rakentumista
- » Huolehditaan kansalaisten valmiuksista hyödyntää digitaalisia palveluita
- » Kehitetään digitaalisia matkailu- ja kulttuuripalveluita niin vakituisille asukkaille, monipaikkaisille asukkaille kuin matkailijoille ja edistetään taiteen ja kulttuurin digitaalista saavutettavuutta
- » Kehitetään monipaikkaisuuden edellytyksiä maankäytön suunnittelun näkökulmasta.

7. Vastaavatko edellä esitetyt toimenpiteet Etelä-Savon lähivuosien kehittämistarpeisiin hyvän fyysisen ja digitaalisen saavutettavuuden näkökulmasta?

1 = ei lainkaan – 5 = vastaa erinomaisesti → **vastaus 4**

8. Puuttuuko edellä esitetystä jokin keskeinen toimenpide?

Puumalan kunta esittää seuraavia lisäyksiä toimenpiteiksi:

- Hankerahoitusta suunnataan pyörämatkailureittien rakentamiseen (mukaan lukien pyörätiet) ja markkinointiin. Etelä-Savo tavoittelee voimakkaasti myös kansainvälisiä matkailijoita.
- Hankerahoitusta suunnataan sisävesialueiden satamien kehittämiseen sekä pienempiin rakenteisiin, kuten laitureihin ja rantautumispaikkoihin. Satamainfrastruktuuri ja -palvelut vaativat voimakasta uudistamista. Saimaan sulkujen pidennys mahdollistaa isompien aluskokojen liikkumisen Saimaalla ja toisaalta vahvistuva matkailuliiketoiminta tarvitsee vesiliikenteen palveluja.

9. Ovatko Etelä-Savon maakuntaohjelmassa 2022-2025 esitetyt tavoitteet ja toimenpiteet sen sisältöisiä, että sinä ja edustamasi taho voitte olla mukana niiden toteuttamisessa? Millä tavalla?

- Pääosin kyllä. Puumalan kunnalla on tarve kehittää ainakin laajakaistainfrastruktuuria, satamarakenteita, satamapalveluja ja monipaikkaisuutta tukevia palvelukokonaisuuksia.

- Edunvalvonnallisesti keskeistä on Hätingvirran siltahankkeen eteenpäin saaminen, mikä edellyttää noin 15 miljoonan euron kehittämismäärärahaa valtion budjetista. Lisäksi kunta korostaa Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistämisen merkitystä koko itäisen Suomen elinvoiman kehitykselle. Määrärahapäätös ja tarvittavat henkilöstöresurssit on varmistettava viimeistään vuonna 2022 käytävän kehys- tai budjettiriihen yhteydessä. Lisäksi Suomen on viimein käynnistettävä noottivaihtoprosessi.